

DOI: 10.31548/hspedagog15(1).2024.111-118

УДК: 378.147: 811.111

ВИВЧЕННЯ СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ ТА ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО

Сергій ЦИМБАЛ, доктор психологічних наук, професор,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail : s.vtsymbal@nubip.edu.ua

ORCID ID: 0000-0003-0652-369X

Наталія СКРИПНИК, кандидат педагогічних наук, доцент,

Харківський національний автомобільно -дорожній університет

E-mail: skrypnykns@gmail.com

ORCID ID: 000-0002-8208-3019

Анотація. У статті розглянуто поширення використання мобільних додатків для вивчення іноземних мов в освітньому процесі у вищих навчальних закладах. Зазначено широкий вибір платних і безкоштовних додатків, але їх відбір та контроль за їхнім використанням стає важливим завданням викладача іноземних мов. Проведено опитування студентів НУБІП та ХНАДУ з метою вивчення їх досвіду використання таких додатків та їхнього ставлення до їх впровадження в освітню практику в контексті вивчення іноземної мови в університеті. Результати опитування студентів свідчать, що більшість з них має досвід користування такими додатками, але лише 67,9% відзначають позитивний вплив на рівень знань з іноземної мови. Аналіз слабких сторін досвіду використання мобільних додатків вказує на важливі критерії вибору, такі як розуміння мети, автономність та фінансова доступність. Позитивне ставлення переважної більшості опитаних студентів до впровадження використання мобільних додатків для вивчення іноземних мов в освітній процес та наголошення на його перевагах, таких як сучасність, зручність та доступність, підкреслюють значущість цих інструментів для покращення навчання іноземних мов у закладах вищої освіти.

Ключові слова: мобільні додатки, онлайн-ресурси, іноземна мова, студенти, ставлення.

Актуальність.(Introduction).

Сучасне суспільство переживає період радикальних змін, зокрема у напрямку використання мобільних технологій та віртуальних платформ. Однією з галузей, що значно зазнала впливу, є освіта, особливо у контексті вивчення іноземних мов. Значна частина освітнього процесу перемістилась в онлайн-режим, пристосовуючись до потреб сучасних студентів та забезпечуючи більшу гнучкість у навчанні. Ці зміни були викликані необхідністю впровадження дистанційного або змішаного форматів навчання спочатку через пандемію COVID-19, а пізніше – через уведення воєнного стану та нестабільність без-

пекового середовища. Відповідно, багатьом викладачам довелося адаптувати свої методики до викладання, шукати нові інструменти та звернути більше уваги на мобільні додатки та онлайн-сервіси, які краще відповідають сучасному освітньому контексту. Студенти наразі є ключовими учасниками (стейкхолдерами) освітнього процесу, і їхнє бачення та думка щодо інструментів та методів навчання мають вагомий вплив на якість та ефективність освіти. Вивчення та урахування думки студентів є важливим аспектом при розробці та вдосконаленні методів викладання та навчальних програм загалом, та щодо іноземної мови зокрема.

© Скрипник Н., Цимбал С.

HUMANITARIAN STUDIOS: PEDAGOGICS, PSYCHOLOGY, PHILOSOPHY Vol 15(1) 2024

Аналіз останніх досліджень і публікацій. (Analysis of recent researches and publications). Питання застосування різноманітних технологій та онлайн-ресурсів для вивчення іноземних мов залишається актуальним для викладачів і дослідників вже певний час. За останні роки можна відстежити бурхливий розвиток науково-методичних розвідок у цій сфері: від перших спроб класифікації «технічних засобів нового покоління» (В. Жуковський, К. Сімак) та систематизації методів мобільного навчання (Н. Скрипник) до опису можливостей використання окремих онлайн-сервісів і мобільних додатків (R. Gafni, D.B. Achituv, G.J. Rachmani, Т. Гурова, Т. Рябуха, Н. Зіненко, Н. Гостіщева, О. Наливайко, А. Вакуленко, Ю. Землин, Л. Мороз, В. Ковалюк, І. Масло та інші) і питань їхньої інтеграції в освітній процес щодо іноземних мов (Т. Ворона, Т. Заболотна, Т. Задорожня та інші) та ефективності (C. S. Dragonflame, A. A. Olsen, J. M. Tommerdahl, Н. Сарновська та інші). В процесі систематичного аналізу наукової літератури стає очевидним, що більшість наукових робіт, присвячених вивченню використання мобільних технологій у навчальному процесі, спрямовані на теоретичні аспекти цього питання. Ці дослідження включають в себе ретельний аналіз дидактичних властивостей та функцій мобільних технологій, їх класифікацію з урахуванням різноманітних аспектів, теоретичне обґрунтування можливостей їх застосування для різних видів навчальних завдань, а також дослідження шляхів і умов, які сприяють успішній інтеграції цих технологій у навчальний процес. Значна увага приділяється також докладному опису конкретних навчальних та інших мобільних додатків, що визначає різноманітність та рівень їх впливу на навчальний процес. Високо цінуючи вклад науковців у розробку вищеозначених питань, вважа-

ємо за необхідне узагальнити накопичений досвід щодо можливостей використання мобільних додатків та онлайн-сервісів для вивчення та удосконалення знань з іноземної мови та вивчити ставлення студентів до їх застосування у практиці викладання іноземних мов у закладах вищої освіти України.

Мета (Purpose). – вивчити ставлення студентів до використання мобільних додатків та онлайн-сервісів для вивчення та удосконалення знань з іноземної мови у навчальному процесі закладів вищої освіти.

Методи. (Methods). Для досягнення поставленої мети були використані такі методи дослідження: аналіз педагогічної, методичної й спеціальної літератури; аналіз і синтез; метод узагальнення; спостереження; співбесіда, опитування.

Результати дослідження та їх обговорення. (Results). Використання мобільних додатків та онлайн-сервісів для вивчення іноземних мов стає все більш поширеним явищем. Наразі існує багато платних та безкоштовних мобільних додатків, які пропонуються для встановлення на смартфон з GooglePlay або AppStore. Також варто враховувати, що вони оновлюються, змінюються, розробляються і постійно з'являються нові. Як підтвердження доцільності використання мобільних додатків для вивчення іноземних мов у навчальному процесі розглядаємо той факт, що у квітні 2022 року Міністерство освіти і науки України на своєму сайті оприлюднило перелік таких мобільних застосунків [8]. Водночас, вибір застосунку для власного використання значно відрізняється від такого вибору стосовно навчального процесу у навчальних закладах вищої освіти. В останньому випадку, завданнями викладача стають ретельний відбір пропонуваного ресурсу, вивчення його роботи та навчання студентів роботі з ним, керу-

вання та контроль процесу використання студентами певного додатку чи онлайн-сервісу, а також перевірка його доцільності та актуальності.

Вважаємо доцільним висвітлити критерії відбору мобільних додатків та онлайн-ресурсів для застосування у процесі вивчення іноземної мови в закладі вищої освіти з урахуванням наробок сучасних науковців на основі аналізу сучасних наукових публікацій та думки власне студентів. Задля вивчення ставлення студентів до означеного питання було проведено опитування, в якому взяли участь 109 студентів різних курсів та факультетів Харківського національного автомобільно-дорожнього університету та національного університету біоресурсів і природокористування України. Студенти першого з вказаних навчальних закладів протягом останнього року навчались у дистанційному форматі, другого – у змішаному, тобто частково онлайн, частково оффлайн. В обох університетах використовується система керування

освітнім процесом Moodle та власний навчальний сайт, тому в опитуванні було застосовано формулювання «додаткові онлайн-сервіси чи мобільні додатки» або «окрім навчального сайту та Moodle».

Згідно результатів опитування, більшість студентів (82,6 %) мають досвід користування мобільними додатками для вивчення або удосконалення знань з іноземної мови, але позитивний вплив такого досвіду на рівень знань зазначили лише 67,9 % (діаграма 1). Варто зауважити, що додатки обиралися не з рекомендації викладача, а на підґрунті реклами у соціальних мережах, рекомендацій друзів чи однолітків, рейтингу популярності та відгуків у GooglePlay або AppStore. Серед найпоширеніших причин для початку користування додатком чи онлайн-сервісом студенти назвали наступні: підготовка до державних іспитів (НМТ, ЗНО, ЄВІ), запланована подорож закордон, за компанію за другом, з цікавості до нового застосування.

Як вплинуло користування додатком/сервісом на Ваш рівень знань?

109 відповідей

Діаграма 1.

Серед недоліків використання мобільних додатків та онлайн-сервісів для вивчення іноземної мови без рекомендації викладача студенти зазначили такі:

- одноманітність завдань (декілька типових завдань, які швидко набридають);

- недостатня інформація з теми чи невичерпне пояснення (особливо стосовно граматики);
- збої у роботі додатку чи онлайн-сервісу через нестабільне інтернет-з'єднання;

- відсутність можливості живого спілкування з викладачем;
- доступ до певних функцій чи рівнів тільки за кошти.

Аналіз зазначених недоліків вказує на певні критерії відбору мобільних додатків та онлайн-сервісів для вивчення іноземної мови, які варто брати до уваги викладачам закладів вищої освіти.

По-перше, мета застосування того чи іншого додатку чи сервісу та розуміння його можливостей як додаткового ресурсу. Підтвердженням важливості цього критерію вважаємо розподіл таких ресурсів за спрямованістю у працях сучасних науковців. Так, Т. Гурова, Т. Рябуха, Н. Зіненко, Н. Гостіщева розрізняють мобільні додатки, спрямовані на розвиток мовних навичок, насамперед лексичних і граматичних; мобільні додатки, спрямовані переважно на вдосконалення певного мовленнєвого вміння; та універсальні мобільні додатки, призначені для комплексного розвитку іншомовної комунікативної компетенції, виокремлюючи словники та перекладачі [4, 93]. Т. Задорожня також розподіляє додатки та онлайн-сервіси на ті, що сприяють лексичній підготовці здобувачів; ті, що сприяють лексично-граматичній підготовці, та ті, що сприяють граматичній підготовці здобувачів, окремо відзначаючи ресурси для спілкування

іноземною мовою [7, 312-314]. Т. Ворона також зазначає різні функції використання тих чи інших додатків – для вивчення основної лексики, для розширення словникового запасу, для самостійної роботи [3, 56-57].

По-друге, здатність додатку чи сервісу працювати автономно, без інтернет-з'єднання, або можливість продовження роботи з ним по його відновленні.

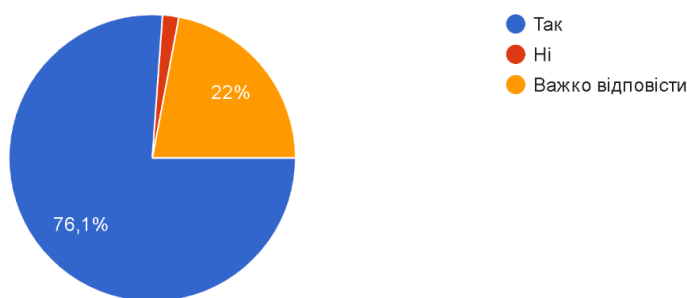
По-третє, мобільний додаток чи онлайн-сервіс має бути або безкоштовним, або тих функцій, що є доступними у безкоштовній версії, має бути достатньо для виконання поставлених завдань і досягнення поставленої мети. Так, за результатами опитування студентів 48,6 % не будуть користуватися платним ресурсом, а 39,4 % будуть вирішувати в залежності від вартості користування.

По-четверте, можливість для викладача перевірити виконання завдань студентами, їхній прогрес чи результати. Оскільки, згідно відповідей студентів, 39,5 % опитаних не будуть виконувати завдання, якщо його виконання не перевіряється.

Важливим висновком з опитування студентів вважаємо те, що на думку більше 76 % респондентів застосовувати мобільні додатки та онлайн-сервіси під час занять з іноземної мови у ЗВО варто, що підтверджує діаграма 2.

На Вашу думку, чи варто застосовувати додаткові онлайн-сервіси чи мобільні додатки під час занять з іноземної мови в університеті?

109 відповідей

Діаграма 2.

© Скрипник Н., Цимбал С.

Серед прогнозованих переваг їхнього застосування найчастіше студенти називали: зручність, доступність і незалежність від часу та місця перебування, сучасність, візуальна привабливість, елементи гри чи змагання. Вважаємо за доцільне детальніше схарактеризувати та доповнити перелік переваг використання мобільних додатків для вивчення та удосконалення знань з іноземної мови, ґрунтуючись на наукових працях [1; 2; 3; 4; 6; 7; 9] та власному досвіді:

- доступність: мобільні додатки дозволяють студентам займатися мовою в будь-якому місці та у будь-який час, надаючи гнучкість та доступність навчання в режимі реального часу;

- інтерактивність: використання ігрових елементів та миттєвого зворотного зв'язку дозволяє зробити процес вивчення цікавим і заохочує студентів до поглиблення в матеріал;

- персоналізація: багато додатків пропонують індивідуальний підхід до навчання, дозволяючи користувачам вибирати рівень складності, теми, які вони хочуть вивчати, та час на їх опанування;

- наявність аудіо та відео матеріалів: включення аудіо та відео компонентів сприяє наочності, розвитку навичок вимови та аудіювання;

- можливість відстеження прогресу: багато додатків надають інструменти для відстеження прогресу студента, що дозволяє ефективно оцінювати його успішність та вдосконалювати навчання.

Висновки (Conclusions). Отже, використання мобільних додатків та онлайн-сервісів для навчання іноземним мовам набуває поширення в освітньому процесі закладів вищої освіти. Існує широкий вибір платних і безкоштовних додатків, які неперервно оновлюються та розвиваються. Проте, у контексті використання таких додатків у вищих навчальних закладах, відбір та

контроль стає важливими завданнями викладача іноземної мови. Опитування студентів з двох університетів розкриває, що більшість студентів має досвід користування мобільними додатками для вивчення мов, але лише 67,9% визнає позитивний вплив на свій рівень знань. Серед недоліків використання – одноманітність завдань, згасання мотивації, недостатня кількість та якість інформації та проблеми із стабільністю роботи. Аналіз слабких сторін використання мобільних додатків та онлайн-сервісів для навчання іноземним мовам вказує на важливі критерії вибору ресурсів для викладачів вищих навчальних закладів. В першу чергу, враховуючи різну спрямованість та функціонал додатків, важливо чітко розуміти мету та можливості їх застосування як додаткового засобу навчання. Далі, оцінка автономності додатку та врахування фінансової доступності для студентів. Ще одним значущим критерієм є можливість перевірки виконання завдань та відстеження прогресу. Опитування студентів підтверджує позитивне ставлення до використання мобільних додатків, а вказані ними переваги, такі як зручність та доступність, роблять ці інструменти значущими для покращення процесу вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах. Подальшого дослідження потребує питання експериментальної перевірки ефективності використання конкретних мобільних додатків та онлайн-ресурсів для викладання різних аспектів іноземної мови в контексті вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Dragonflame C. S., Olsen A.A., Tommerdahl J. M. Efficacy of Mobile Apps in Teaching Foreign Languages: A Systematic Review. *ORTESOL Journal, Volume 38*, 2021. P. 33-35
2. Gafni, R., Achituv, D. B., & Rachmani, G. J. (2017). Learning foreign languages using mobile applications.

Journal of Information Technology Education: Research, 16, 301-317. Retrieved from <http://www.informingscience.org/Publications/3855>

3. Ворона Т.О. Застосування онлайн-ресурсів як обов'язковий аспект вивчення німецької мови. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 16. С. 55-60.

4. Гурова Т.Ю., Рябуха Т.В., Зіненко Н.В., Гостіщева Н.О. Мобільні додатки як інноваційний засіб навчання іноземної мови. *Науковий вісник мелітопольського державного педагогічного університету*. 2019. № 2 (23). С. 92-99.

5. Жуковський В.М., Сімак К.В. Класифікація технічних засобів нового покоління у процесі викладання англійської мови у ВНЗ. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2015, Вип. 52. С. 105-107.

6. Заболотна Т. Інтеграція мобільних додатків в освітнє середовище у процесі вивчення іноземних мов. *Теоретична і дидактична філологія*. 2023. Випуск 35. С. 5-15.

7. Задорожня Т. Використання мобільних додатків для мовної підготовки майбутніх фахівців технічних спеціальностей в умовах воєнного стану. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 58, том 1, 2022. С. 310-314.

8. Мобільні застосунки для вивчення іноземних мов. <https://mon.gov.ua/ua/news/mobilni-zastosunki-dlya-vivchennya-inozemnih-mov>

9. Мороз Л., Ковалюк В., Масло І. Використання мобільних додатків у процесі вивчення англійської мови. *Інноватика у вихованні*. Випуск 17. 2023. С. 224-230.

10. Сарновська Н. Використання мобільних додатків у вивченні англійської мови студентами закладів вищої освіти. *ЛОГОС. МИСТЕЦТВО НАУКОВОЇ ДУМКИ*, вип. 8, Грудень

2019, с. 105-107, doi:10.36074/2617-7064.08.024.

11. Скрипник Н. С. Про використання методів мобільного навчання при вивченні іноземної мови у немовних ЗВО. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки* : зб. Наук. Пр. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2019. № 2 (65). С. 274-278.

REFERENCES

1. Dragonflame S. S., Olsen A.A., Tommerdahl J. M. (2021). Efficacy of Mobile Apps in Teaching Foreign Languages: A Systematic Review. *ORTESOL Journal*, Volume 38. P. 33-35

2. Gafni, R., Achituv, D. B., & Rachmani, G. J. (2017). Learning foreign languages using mobile applications. *Journal of Information Technology Education: Research*, 16, 301-317. Retrieved from <http://www.informingscience.org/Publications/3855>

3. Vorona T.O. (2021). Zastosuvannia onlain-resursiv yak oboviazkovy aspekt vyvchennia nimetskoj movy [Using online resources as an essential aspect of learning German]. *Zakarpatski filolohichni studii*. Vyp. 16. S. 55-60.

4. Hurova T.Yu., Riabukha T.V., Zinenko N.V., Hostishcheva N.O. (2019) Mobilni dodatky yak innovatsiyni zasib navchannia inozemnoi movy [Mobile applications as an innovative tool for teaching a foreign language]. *Naukovyi visnyk melitopolskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu.. # 2 (23)*. S. 92-99.

5. Zhukovskyi V.M., Simak K.V. (2015). Klasyfikatsiia tekhnichnykh zasobiv novoho pokolinnia u protsesi vykladannia anhliiskoi movy u VNZ. [Classification of New Generation Technical Tools in the Process of Teaching English at a Higher Education Institution]. *Naukovi zapysky*

Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriia «Filolohichna». Vyp. 52. S. 105-107.

6. Zabolotna T. (2023). Intehratsiia mobilnykh dodatkov v osvittie seredovyshe u protsesi vyvchennia inozemnykh mov. [Integration of mobile applications into the educational environment in the process of learning foreign languages]. Teoretychna i dydaktychna filolohiia. Vypusk 35. S. 5-15.

7. Zadorozhnia T. (2022). Vykorystannia mobilnykh dodatkov dlia movnoi pidhotovky maibutnykh fakhivtsiv tekhnichnykh spetsialnostei v umovakh voiennoho stanu. [The use of mobile applications for language training of future technical specialists under martial law]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp 58, tom 1. S. 310-314.

8. Mobilni zastosunki dlia vyvchennia inozemnykh mov. [Mobile applications for learning foreign languages]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mobilni-zastosunki-dlya-vivchennya-inozemnih-mov>

9. Moroz L., Kovaliuk V., Maslo I. (2023). Vykorystannia mobilnykh dodatkov u protsesi vyvchennia anhliiskoi movy. [Using mobile apps in the process of learning English]. Innovatyka u vykhovanni. Vypusk 17. S. 224-230.

10. Sarnovska N. (2019). Vykorystannia mobilnykh dodatkov u vyvchenni anhliiskoi movy studentamy zakladiv vyshchoi osvity. [The use of mobile applications in English language learning by students of higher education institutions]. ΛΟΗΟΣ. ΜΥΣΤΕΤsΤVΟ ΝΑΥΚΟΒΟΙ ΔΥΜΚΥ, vyp. 8, s. 105-107, doi:10.36074/2617-7064.08.024.

11. Skrypnyk N. S. (2019). Pro vykorystannia metodiv mobilnoho navchannia pry vyvchenni inozemnoi movy u nemovnykh ZVO. [About Using Mobile Learning Methods in Foreign Language Learning In Non-Linguistic Institutions of Higher Education] Naukovi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedagogichni nauky : zb. Nauk. Pr. Mykolaiv : MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho. # 2 (65). S. 274-278.

STUDYING STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS THE USE OF MOBILE APPLICATIONS AND ONLINE RESOURCES FOR LEARNING A FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Sergey TSYMBAL, Natalia SKRYPNYK

Abstract. *The article deals with using mobile applications and online services for teaching foreign languages, which is becoming more and more widespread in the educational process of higher education institutions. There is a wide range of paid and free applications that are constantly being updated and developed. However, in the context of using such applications in higher education, selection and control become important tasks for a foreign language teacher. A survey of students from two universities reveals that the majority of students have experience of using mobile language learning apps, but only 67.9% recognise the positive impact on their level of knowledge. Among the disadvantages of their use are the monotony of tasks, loss of motivation, insufficient quantity and quality of information, and problems with performance stability. The analysis of the weaknesses of using mobile applications and online services for foreign language teaching points to important criteria for selecting resources for higher education teachers. First, given the different focus and functionality of applications, it is important to clearly understand the purpose and possibilities of using them as an additional teaching tool. Next, it is important to evaluate the autonomy of the app and take into account its affordability for students. Another important criterion is the*

© Скрипник Н., Цимбал С.

HUMANITARIAN STUDIOS: PEDAGOGICS, PSYCHOLOGY, PHILOSOPHY Vol 15(1) 2024

ability to check assignments and track progress. The survey of students confirms a positive attitude towards the use of mobile applications, and the advantages they pointed out, such as convenience and accessibility, make these tools important for improving the process of learning foreign languages in higher education. Further research is needed to experimentally test the effectiveness of using certain mobile applications and online resources for teaching various aspects of a foreign language in the context of higher education

Key words: *mobile applications, online resources, foreign language, students, attitude.*